

3. Забегалина С. В., Чигарькова А. В. Способность к прогнозированию у военнослужащих при различных уровнях адаптивности и локуса контроля. *Психопедагогика в правоохранительных органах*. 2015. № 1 (60). С. 99–103.

4. Канеман Д. Принятие решений в неопределенности. Правила и предубеждения. Харьков : Гуманит. центр, 2005. 632 с.

5. Индина Т. А., Миросанова В. И. Регуляторные и личностные основы принятия решений. СПб. ; М. : Нестор-История, 2011. 282 с.

Одержано 12.03.2019

Предоставлена психологическая характеристика способности к прогнозированию и принятию решений в профессиональной деятельности полиции. Эмпирически исследованы особенности взаимосвязи способности к прогнозированию и принятию решений полицейских с разным уровнем психологической готовности к инновационной деятельности.

Ключевые слова: прогнозирование, принятие решений, инновационная деятельность, полицейские.

УДК 159.9

Оксана Олександрівна БАБЕНКО,

головний судовий експерт Полтавського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України

ХАРАКТЕРОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОСОБИ СЛІДЧОГО ТА ЇХ ВПЛИВ НА СПРИЙМАННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

Висвітлюється дослідження, за допомогою характерологічного опитувальника Леонгарда – Шмішека, діагностики типу акцентуації особистості слідчого в сучасних умовах. Визначено тенденцію із найбільш вираженою схильністю до акцентуації та найменш вираженою схильністю до акцентуацій особистості слідчого. Встановлено основні напрямки розробки навчальних програм для слідчих.

Ключові слова: слідчий, акцентуації, особистість слідчого, акцентуації особистості, навчання.

В рамках проведеного дисертаційного дослідження на тему «Особливості психологічного впливу слідчого на особистість підозрюваного в процесі слідчих дій», додатково було проведено психодіагностичне дослідження особистості слідчого.

Під час допиту в процесі досудового розслідування, відбувається діалогове спілкування (в основному) слідчого та особи що допитується. Звісно, є важливим розуміти, насамперед, індивідуально-психологічні особливості допитуваної особи, щоб мати змогу створити для неї комфортні умови для відвертого спілкування, і в подальшому, для включеності та зацікавленості у процес реконструкції подій, що мали місце раніше. Однак, не варто і забувати про індивідуально-психологічні особливості слідчого, як особи, яка проводить допит.

Нами попередньо встановлено, що більшість опитуваних осіб, що працюють слідчими, вбачають суть психологічного впливу на особу у методах нав'язування власної думки, задля досягнення власної мети, тобто в рамках не рекомендованих його норм, під час проведення слідчих дій. Уявлення про суть психологічного впливу, його мети та специфіки обмежується рамками закону. У зв'язку з тим, що у законодавстві не зазначено чітких меж можливості застосування психологічного впливу (в окремих випадках психологічний вплив може здійснюватися лише спеціалістами [1]), слідчі, офіційно, не застосовують (або не розуміють, що застосовують) прийоми психологічного впливу, які можуть бути рекомендовані у практиці проведення допиту (переконання, рефлексія, метод прикладу (наслідування), тощо).

Варто зазначити, що застосування рекомендованих методів психологічного впливу на особу під час допиту, потребують окремих навичок.

Тому, метою нашого дослідження характерологічних особливостей осіб, що працюють у слідчих підрозділах, стало визначення найбільш прийнятних методів навчання та засвоєння матеріалу слідчими, щодо застосування прийомів психологічного впливу на практиці.

Для визначення характерологічних особливостей у слідчих, був застосований опитувальник Леонгарда Шмішека, задля діагностики акцентуації особистості, що складається із 88 тверджень [2]. У дослідженні взяло участь 54 працівника слідчих відділів Полтавської області з різним стажем роботи та різного віку.

Результати дослідження були узагальнені та шляхом визначення середнього значення, було діагностовано досить значні показники за шкалою Гіпертимний тип акцентуації особистості, де середнє значення встановлено 16.

Серед 54 опитуваних слідчих, було діагностовано акцентуацію Гіпертимного типу у 24 % опитуваних осіб, тенденцію до акцентуації за даним типом були діагностовані у 46 % опитуваних слідчих і тільки у 29 % опитуваних осіб було діагностовано низькі значення за шкалою Гіпертимність.

Загальна характеристика Гіпертимного типу акцентуації за К. Леонгардом.

Сильною стороною таких людей є активність, витривалість, вміння викликати довіру, комунікабельність, винахідливість в нестандартних ситуаціях, готовність брати відповідальність на себе.

Точки найменшого спротиву: ситуації, в яких особа позбавлена можливості широких контактів і проявів ініціативи, самотність і монотонна робота, що потребує акуратності і ретельності, жорсткий дріб'язковий контроль, надмірна опіка.

В ситуаціях непокори (незгоди) поведінка керується гнівом. Їх агресивність направляється на зовнішнє середовище, на людей чи речі, які їх оточують. В більш серйозних випадках, їх протест завжди дієвий, агресія скоріш за все буде фізичною або матеріальною (пов'язаною з дією), а не вербальною. Втечі, протиправна поведінка в групі, алкоголізація, особливо в компанії, де надають перевагу бути лідерами [3].

Найменший рівень акцентуації особистості був діагностований за шкалою Тривожність. Середня кількість балів не перевищує 6. Таким чином, низький рівень тривожності (не більше 8 балів) є біполярним, оскільки з однієї сторони це може свідчити про високий рівень оптимізму, а у іншому випадку ознаку поверхневості емоційної та чутливої сфери у досліджуваних осіб [3].

Таким чином, було встановлено, що більшості опитуваних слідчих притаманно поверхнево, з легкістю, дивитися на складні речі, простіше переносити невдачі та не концентруватися на конкретних проблемах чи речах. З одного боку, це досить логічно та з плином часу, гіпертимність особистості стає ніби захисним механізмом у системі особистості слідчих, адже майже кожного дня, відповідно до специфіки професії, вони зіштовхуються із жорстокими злочинами та постійним невдоволенням суспільства. З іншої сторони, поверхневе сприймання дійсності може перейти не лише на професійне діяння, а і на особисте життя, точніше на руйнацію особистого життя слідчого (часті розлучення у сімей правоохоронців, самотність (неможливість вибрати партнера через легковажність поведінки), тощо).

Навчання гіпертимів може ускладнюватись через невмотивованість та несерйозність до викладеного матеріалу, тому варто планувати навчання в якості неформального тренінгу в якому інформаційний посыл буде йти через ігрову форму. Можливо, варто розробити програму в якій кожен учасник буде виконувати процес, у кому він буде головним (тобто, під час навчання задовольнити потребу у

лідерстві), адже відчуваючи власну важливість у процесі навчання, може змінитися і мотивація до засвоєння матеріалу.

Список бібліографічних посилань

1. Про затвердження порядку застосування методів психологічного і психотерапевтичного впливу : наказ МОЗ України від 15.04.2008 № 199 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0577-08> (дата звернення: 17.03.2019).

2. Практическая психология. Методики и тесты / под ред. Д. Я. Райгородского. Самара, 1998. 672 с.

3. Алексеева Е. А., Выбойщик И. В., Паршукова Л. П. Акцентуация характера : учеб. пособие. Челябинск : Изд-во ЮУрГУ, 2002. 47 с.

Одержано 21.03.2019

Освещается исследования, с помощью характерологического опросника Леонгарда – Шмишека, диагностики типа акцентуации личности следователя в современных условиях. Определена тенденция с наиболее выраженной склонностью к акцентуации и наименее выраженной склонностью к акцентуации личности следователя. Установлены основные направления разработки учебных программ для следователей.

Ключевые слова: следователь, акцентуации, личность следователя, акцентуации личности, обучение.

УДК 159.9

Олександр Маркович БАНДУРКА,

доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, академік Національної академії правових наук України;

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0240-5517>

ЕТИКА ПОЛІЦЕЙСЬКОГО У СПІЛКУВАННІ З НАСЕЛЕННЯМ

Розглянуто проблему спілкування у професійній діяльності поліцейського, проаналізовано специфічні особливості етики спілкування поліцейського з населенням.

Ключові слова: поліцейський, спілкування, етика, населення.

Людина, в якій би ролі вона не виступала, – чи то виконує посадові обов'язки, чи діє індивідуально, приватно, – не може обійтися без спілкування. Образно кажучи, все життя людини проходить у спілкуванні з іншими людьми. Мала дитина у спілкуванні з батьками